

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
«Соціально-економічні механізми урбанізації у цифровому суспільстві»
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
Віжуткіна Дмитра Геннадійовича
за спеціальністю 051 – Економіка
(галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки)
Кафедра економіки
Київського національного університету технологій та дизайну

Актуальність теми та її зв'язок із планами науково-дослідних робіт.

Урбанізація є визначальним глобальним процесом, що охоплює понад 56% населення планети, а в Україні її рівень сягає близько 70%. Сучасна цифрова трансформація (штучний інтелект, IoT, платформізація) докорінно змінює природу міського простору, породжуючи як нові можливості (смарт-міста), так і критичні виклики – феномен цифрового розриву та поглиблення соціально-економічної нерівності. Для України дослідження цих механізмів набуває виняткового значення через руйнування міської інфраструктури внаслідок повномасштабного вторгнення росії та необхідність розроблення інноваційних підходів до повоєнного відновлення міст. Актуальність роботи зумовлена об'єктивною потребою вирішення наукового завдання щодо вдосконалення теоретико-методичних засад формування та реалізації соціально-економічних механізмів урбанізації в умовах цифровізації.

Зв'язок теми дослідження з планами науково-дослідних робіт.

Дисертаційне дослідження безпосередньо пов'язане з планами науково-дослідних робіт Київського національного університету технологій та дизайну. Матеріали дисертації відображають результати досліджень автора у межах наступної ініціативної науково-дослідної теми: «Імплементація цифрових технологій в економіку України в умовах сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0124U004146, 2024-2027 рр.) – роль автора полягала у дослідженні еволюційного змісту урбанізаційних процесів та обґрунтуванні вимірів функціонування цифрового суспільства.

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Дисертація є завершеною, самостійно виконаною, науковою працею, у якій здійснено комплексне дослідження теоретичних, методичних та прикладних аспектів формування і реалізації соціально-економічних механізмів урбанізації в умовах цифрового суспільства. Отримані результати мають наукову новизну та практичне значення. Дисертація містить результати власних досліджень автора. Використання ідей, наукових положень, результатів та

текстів інших авторів супроводжується належними посиланнями на відповідні джерела.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій, які захищаються.

Достовірність результатів забезпечена коректним використанням фундаментальних положень економічної теорії, регіональної економіки та державного управління. Висновки автора базуються на репрезентативній інформаційній базі: законодавстві України, офіційних даних Держстату, Світового банку, міжнародних індексів (Smart City Index, IESE Cities in Motion). Математична та економетрична спроможність результатів доведена застосуванням тесту причинності Грейнджера та панельних регресій із фіксованими/випадковими ефектами, реалізованих за допомогою програмних інструментів Python та MS Excel. Розрахунки пройшли перевірку на статистичну значущість, що мінімізує вплив суб'єктивних оцінок та підтверджує відповідність висновків об'єктивній реальності.

Основні результати дослідження, ступінь їх наукової новизни та значущості.

Отримані в процесі дослідження наукові результати в сукупності дозволили розв'язати важливе науково-прикладне завдання: удосконалення теоретико-методичних засад та розроблення практичних інструментів формування і реалізації соціально-економічних механізмів урбанізації в умовах цифрової трансформації.

Основні положення, що визначають наукову новизну дисертаційної роботи, полягають у наступному:

уперше:

– запропоновано методичні засади до ідентифікації соціально-економічних механізмів формування економічної нерівності в умовах урбанізації на регіональному рівні, що поєднує інструменти просторового позиціонування регіонів у координатах «урбанізація – економічна нерівність», аналізу динамічних траєкторій їх розвитку, діагностики внутрішньо регіональних диспропорцій між міськими та сільськими територіями, оцінювання поляризації та монетизації нерівності, її структурної і факторної декомпозиції, а також кластерної типологізації регіонів, що дозволяє забезпечити послідовний перехід від виявлення просторово-динамічних характеристик нерівності до розкриття її структурних особливостей, чинників формування та типів регіональних моделей її прояву в умовах урбанізаційного розвитку.

удосконалено:

– науково-методичний підхід до декомпозиційного аналізу наслідків урбанізації, який, на відміну від існуючих підходів, передбачає їх структурування за соціальною, економічною та екологічною складовими з урахуванням цифрових факторів – феномену цифрової нерівності, платформених форм зайнятості та трансформації соціальних взаємодій, що дозволяє ідентифікувати як прямі, так і опосередковані соціально-економічні механізми їх формування в умовах цифрового суспільства;

– методичний інструментарій оцінювання впливу урбанізації на економічне зростання, який, на відміну від існуючих підходів, базується на поєднанні кластерного аналізу, панельного економетричного моделювання для країн світу та тестування причинно-наслідкових зв'язків між урбанізацією та економічними показниками для України, що дозволяє врахувати структурну неоднорідність глобальної економіки, інтерпретувати отримані результати як прояв функціонування соціально-економічних механізмів урбанізаційного розвитку та встановити переважно зворотний характер причинно-наслідкових зв'язків між урбанізацією та економічним зростанням в Україні;

– теоретичні засади дослідження соціально-економічних механізмів урбанізації в умовах цифрового суспільства, які, на відміну від існуючих підходів, передбачають систематизацію чотирьох ключових інструментів: цифрового управління міським середовищем, інфраструктурно-технологічної трансформації, платформеної взаємодії та трансформації ринку праці і соціальних відносин, відповідно до трьох взаємопов'язаних вимірів цифрового суспільства: технологічного, економічного та соціального. Це дозволяє комплексно інтерпретувати вплив цифровізації на трансформацію міського простору та формує теоретичне підґрунтя для дослідження й управління урбанізаційними процесами.

набуло подальшого розвитку:

– багаторівневий підхід до ідентифікації соціально-економічних механізмів формування економічної нерівності, який, на відміну від існуючих підходів, поєднує поляризаційний, монетизаційний, структурний та факторний аналіз із подальшою кластерною типологізацією регіонів за профілем нерівності, що дозволяє визначити моделі її відтворення та сформувати аналітичну основу для розробки диференційованої державної політики в умовах урбанізації;

– алгоритм впровадження розумних технологій в управління міською інфраструктурою, що передбачає послідовну реалізацію чотирьох взаємопов'язаних етапів – аудит цифрової готовності, створення Центру цифрового управління, пілотне впровадження та масштабування системи.

Центр цифрового управління розглядається як ядро кіберфізичної системи міста із замкненим контуром управління на основі зворотного зв'язку, що забезпечує перехід від реактивного до проактивного управління міською інфраструктурою в умовах цифрової трансформації урбанізованих територій;

– інструментарій реалізації цифрових соціально-економічних механізмів розвитку смарт-міст, що включає матричну структуру цифрових рішень, формування портфеля практичних проєктів та динамічну систему оцінювання їх ефективності на основі KPI у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі, що забезпечує перехід від фрагментарної цифровізації до системного управління урбанізаційними процесами;

– інституційно-цифровий механізм управління смарт-містами на основі інтеграції електронного урядування та технології Digital Twin, що передбачає семирівневу архітектуру кіберфізичної системи та замкнений цикл управління «дані – аналіз – рішення – вплив – нові дані», що забезпечує перехід до прогностичного управління урбанізаційними процесами шляхом використання даних, аналітики та симуляційних моделей.

Практичне значення роботи.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці конкретних прикладних методик та алгоритмів, які можуть безпосередньо використовуватись органами місцевого самоврядування для оптимізації просторового планування та подолання цифрового розриву міст. Запропонований декомпозиційний інструментарій дозволяє муніципалітетам здійснювати точковий моніторинг диспропорцій та обґрунтовувати диференційовану регіональну політику. Сформовані рекомендації щодо створення Центрів цифрового управління забезпечують територіальні громади практичним інструментарієм та дорожньою картою для розгортання й оцінювання ефективності проєктів смарт-міст. Водночас архітектура кіберфізичної системи на основі технології Digital Twin має стратегічне значення для точного моделювання та повоєнного відновлення зруйнованої інфраструктури України. Зокрема, результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі закладів вищої освіти під час викладання освітніх компонентів, що охоплюють питання державного регулювання економіки, сталого розвитку, соціально-економічної політики, міжнародної економіки та економіко-математичного моделювання.

Відомості про впровадження наукових та практичних результатів роботи:

1. Результати дисертаційного дослідження Віжуткіна Дмитра Геннадійовича впроваджено у практичну діяльність Виконавчого комітету Путивльської міської ради Конотопського району Сумської області (довідка №

02-15/1296 від 24.03.2026 р.). Зокрема, використано авторські підходи до аналізу та декомпозиції соціально-економічних наслідків урбанізації в цифровій трансформації, а також рекомендації щодо впровадження інтегрованих моделей управління громадою на основі даних. Практичне застосування результатів дозволило оптимізувати розроблення управлінських рішень щодо розвитку інфраструктури, підвищити якість стратегічного планування та забезпечити сталий розвиток територіальної громади в умовах сучасних викликів.

2. Наукові положення та практичний інструментарій дисертаційного дослідження впроваджені в освітній процес Київського національного університету технологій та дизайну під час викладання дисциплін (Довідка про впровадження 02-55/939 від 08.05.2026 р.):

- «Економіка сталого розвитку», «Економіка для бізнесу», «Менеджмент» - у частині теоретичних положень щодо еволюції урбанізації, її наслідків та впливу на розвиток територій;

- «Цифрова економіка», «Цифрові платформи», «Штучний інтелект в економіці» - у контексті дослідження ролі ІКТ, штучного інтелекту, Big Data та цифрових платформ у трансформації економіки;

- «Економіко-математичні методи та моделі» – у частині методики кластерного, кореляційного аналізу та панельного економетричного моделювання для оцінювання урбанізаційних процесів;

- «Проектний аналіз», «Бізнес-планування та бізнес-консалтинг», «Управління смарт-економікою» – впроваджено концепцію Smart City та цифрові технології в управлінні міською інфраструктурою для виконання здобувачами практичних завдань;

- «Міжнародна економіка», «Міжнародні економічні відносини» – у частині дослідження глобальних тенденцій урбанізації та їх впливу на економічний розвиток країн.

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора.

Основні положення і результати дисертаційного дослідження відображено у 8 наукових роботах, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України, 4 публікації – у матеріалах міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій – 3,9 друк. арк., з яких автору належить 3,77 друк. арк..

Наукові публікації відповідають вимогам п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня

доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44).

**Статті у наукових виданнях,
включених до переліку наукових фахових видань України**

1. Віжуткін Д. Г. Декомпозиційний аналіз наслідків урбанізації в умовах трансформації міських спільнот. *Ефективна економіка*. 2026. № 2. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.171> (1 друк. арк).

2. Віжуткін Д. Г. Стратегічні пріоритети впровадження цифрових інструментів соціально-економічного розвитку в екосистемах смарт-міст. *Наукові перспективи*. 2026. № 4 (70). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-4\(70\)-2667-2681](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-4(70)-2667-2681) (0,94 друк. арк).

3. Віжуткін Д. Г. Еволюційний зміст урбанізації як соціально-економічного процесу розвитку суспільства. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. № 3 (17). С. 482–492. URL: <https://doi.org/10.32750/2025-0342> (0,5 друк. арк).

4. Золковер А. О., Віжуткін Д. Г. Цифрове суспільство та його зв'язок з урбанізацією. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Т. 2, № 4. URL: [https://doi.org/10.60022/2\(4\)-25S](https://doi.org/10.60022/2(4)-25S) (Особистий внесок автора: виявлення фундаментальних ознак цифрового суспільства та аналіз його впливу на сучасні урбанізаційні процеси в умовах цифрової трансформації (0,63 друк. арк)).

**Публікації у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій
та семінарів, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації**

1. Віжуткін Д. Г., Золковер А. О. Переваги проведення декомпозиційного аналізу наслідків урбанізації. *Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях* : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (м. Київ, 28 березня 2025 року). Київ : КНУТД, 2025. С. 55–56. Особистий внесок автора: дослідження ідеї проведення декомпозиційного аналізу наслідків урбанізації (0,1 друк. арк). URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/30348>

2. Віжуткін Д. Г. Еволюційний зміст урбанізації як соціально-економічного процесу розвитку суспільства. *Актуальні проблеми суспільно-гуманітарних наук в умовах трансформаційних змін* : зб. тез наук. праць II Міжнар. наук. конф. (Прага, Чехія, 30 квітня 2025 р.). Прага : Наукова установа «Центр Сталого Розвитку», 2025. С. 31–32. (0,19 друк. арк). URL: <https://conference.csr.com.ua/index.php/hum1/article/view/11/10>

3. Віжуткін Д. Г. Декомпозиційний аналіз наслідків урбанізації в умовах трансформації міських спільнот. *Актуальні проблеми суспільно-гуманітарних наук в умовах трансформаційних змін* : зб. тез наук. праць III Міжнар. наук. конф. (Прага, Чехія, 31 липня 2025 року). Прага : Наукова установа «Науково-дослідний центр сталого розвитку», 2025. С. 27–29. (0,13 друк.арк.). URL: <https://conference.csr.com.ua/index.php/hum1/issue/view/3/7>

4. Віжуткін Д. Г., Золковер А. О. Характеристики цифрового суспільства та його зв'язок з урбанізацією. *Інноваційна екосистема для відбудови України: інтеграція науки, освіти та бізнесу* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 3 жовтня 2025 р.). Київ : КНУТД, 2025. С. 97–101. *Особистий внесок автора: дослідження ключових інструментів цифрової урбанізації* (0,28 друк. арк.). URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/32239>

Апробація результатів дослідження.

Теоретичні, методичні та практичні положення дисертаційної роботи доповідалися на трьох міжнародних та одній всеукраїнських науково-практичних конференціях: зокрема, на: II Міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми суспільно-гуманітарних наук в умовах трансформаційних змін» (м. Прага, Чехія, 30 квітня 2025 р.); III Міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми суспільно-гуманітарних наук в умовах трансформаційних змін» (м. Прага, Чехія, 31 липня 2025 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції Інтернет-конференції «Імперативи економічного зростання в контексті реалізації Глобальних цілей сталого розвитку» (м. Київ, 25 квітня 2023 року); III Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених та студентів «Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях» (м. Київ, 28 березня 2025 р.).

Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертаційне дослідження Віжуткіна Дмитра Геннадійовича виконане на високому науково-теоретичному рівні з дотриманням вимог академічного письма та чинних стандартів оформлення наукових праць. Текст роботи написаний державною мовою, відзначається високою стилістичною грамотністю, логікою викладу та послідовністю аргументації. Автор продемонстрував глибоке володіння понятійно-категоріальним апаратом сучасної економічної науки, теорії смарт-міст та цифрової трансформації, коректно використовуючи наукову термінологію. Ілюстративний матеріал (таблиці, рисунки, економетричні матриці) та науково-допоміжний апарат (бібліографічні посилання) оформлені відповідно до вимог. Загальний стиль

викладу є чітким, об'єктивним та повністю відповідає критеріям, що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Загальний висновок:

Вважати, що дисертаційна робота Віжуткіна Дмитра Геннадійовича на тему «Соціально-економічні механізми урбанізації у цифровому суспільстві», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за актуальністю, ступенем наукової новизни, теоретичним і практичним значенням отриманих результатів, їх обґрунтованістю та достовірністю, змістом і оформленням повністю відповідає вимогам п. 5-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та відповідає напряму освітньо-наукової програми Київського національного університету технологій та дизайну за спеціальністю 051 – Економіка.

Рекомендувати дисертаційну роботу Віжуткіна Дмитра Геннадійовича на тему «Соціально-економічні механізми урбанізації у цифровому суспільстві», подану на здобуття ступеня доктора філософії до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 – Економіка.

Головуючий на засіданні,
завідувач кафедри економіки

Поліна ПУЗИРЬОВА

Підпис
засвідчую
Зав. КАНЦ

